

Ha baj történt külföldön...

ÍGY MŰKÖDIK A KONZULI SZOLGÁLAT

Sokszor hallottunk már külföldön bajba került honfitársainkról. Elveszett útlevelel, ellopott pénz, közúti baleset, őrizetbe vétel, kórházi ápolás, hazaszállítási igény és még sok más egyéb is elfordulhat. Ilyenkor azonnal felmerül a kérdés, mit tud segíteni a Külügyminisztériumunk a bajba jutott magyar állampolgároknak? Mihez van lehetőségük, meddig terjedhet a jogosultságuk és miben nem tudnak segíteni a magyar külképviseletek?

Úgy a nemzetközi turizmusban, mint a nemzetközi áruforgalomban résztvevőknek érdemes tájékozódniuk a konzuli védelem lehetőségeiről.

A KONZULI SZOLGÁLAT

Kezdjük a jogszabályi alapokkal! Alaptörvényünk kimondja, minden magyar állampolgár jogosult arra, hogy külföldi tartózkodásának ideje alatt a Magyar Köztársaság védelmét élvezze. A védelemnyújtás formáit, részletes szabályait a konzuli védelemről szóló 2001. évi XLVI törvény és annak végrehajtási utasítása, a 17/2001.(XI.15.) KÜM rendelet tartalmazza. A törvény meghatározza, hogy a konzuli szolgálatot a miniszter, a Magyar Köztársaság diplomáciai és konzuli képviseletei, a miniszter által megbízott konzuli tisztviselők és tiszteletbeli konzulok látják el. Magyarországnak 92 állomáshelyen van hivatásos konzuli képviselete, ahol összesen 340 munkatárs látja el a feladatokat. Ők a magyar közigazgatás kinyújtott karjai. A konzuli érdekvédelmi tevékenységet segíti további 223 tiszteletbeli konzul Magyarországon 44 munkatárs foglalkozik konzuli ügyekkel.

Két számadat; az elmúlt évben 317 000 vízum-ügyben és további 356 000 egyéb konzuli ügyben intézkedtek. A konzuli szolgálat vezetője a külügyminiszter, felügyeletét közigazgatási államtitkár látja el, az operatív munkát a Külügyminisztérium Konzuli Főosztálya végzi.

Vannak olyan országok, ahol a magyar diplomáciai képviseleten kívül még tiszteletbeli konzulokat is találunk, de vannak olyan országok is, amelyekben nincs magyar konzuli képviselet. Ebben az esetben fordulhatunk a legközelebbi országban működő magyar konzuli képviselethez, illetve bajba jutás esetén az adott országban található bármelyik EU tagország konzuljához. Ezek általában nem egyszerű megoldások. Ajánlatos minden külföldre utazónak, vagy külföldre utaztató szervezetnek tájékozódni az érintett ország(ok)ban működő magyar külképviseletről.

Magyarország konzuli kapcsolataiban döntő változást eredményezett az ország 1987-ben történt csatlakozása a konzuli kapcsolatokról szóló bécsi egyezményhez és emellett hazánk számos kétoldalú konzuli egyezmény részese is.

ELÉRHETŐSÉGEK

► Honlap: www.kormany.hu – konzuli tájékoztató.

► Külügyminisztérium: Tel.: 00-36-1-458-1413

A honlapon a konzuli képviseletek címjegyzékéről is tájékozódhatunk.

► E-mail: konz@mfa.gov.hu

Tehát a Külügyminisztérium fontosnak tartja az állampolgárok tájékoztatását, csak élni kell vele.

KONZULI VÉDELEM

Magyarország a magyar állampolgár érdekeinek külföldön történő védelmét a konzuli szolgálat útján látja el. Bár a konzulok adott esetben nagyon hatékony segítséget tudnak nyújtani, csodákat nem szabad várni tőlük, mert a tevékenységüknek korlátai vannak. Be kell tartaniuk úgy a magyar, mint a fogadó ország vonatkozó jogszabályait, a kétoldalú és a nemzetközi szerződések előírásait, azokat nem sérthetik meg. Sőt, számolnunk kell azzal is, hogy valamilyen okból nem lehetséges a konzuli segítség igénybevétele, mert a külügyminiszter átmenetileg korlátozta az adott országban a konzuli tevékenységet. Ritkán fordul elő, de ilyen eset lehet például ha az illető ország közbiztonsága, közrendje vagy a konzul személyes akadályoztatása, betegsége nem teszi lehetővé a konzuli feladatok ellátását, de ekkor sem fogunk segítségnyújtás nélkül maradni. Van másik.

Kiskorú, vagy cselekvőképességében korlátozott személy védelme ügyében a konzuli szolgálat soron kívül jár el. Erre számíthat egy közúti balesetben megsérült gépkocsivezető, vagy utas is.

A 2004 évi délkelet-ázsiai szökőár tapasztalataira alapulva létrejött a Külügyminisztérium gyorsreagálású Mobil Konzuli Csoportja, amely indokolt esetben a helyszínrre érkezve erősíti a helyi konzuli szolgálat segítségnyújtó munkáját. Ez történt 2011 év végén, a 14 halálos áldozattal járó egyiptomi buszbaleset esetében is, ahol nagyon szerteágazóak voltak a feladatok. Személyes holmik megőrzése, kórházi ellátás, hozzátartozók értesítése, hazatérés megszervezése, halottszállítás és még sok más egyéb is a magyar konzuli szolgálat feladata volt.

KI KAPHAT

KONZULI MEGBÍZATÁST?

Hatósági jogkör gyakorlására az a Külügyminisztériummal közszolgálati jogviszonyban álló magyar állampolgár kaphat felhatalmazást, aki közigazgatási alapvizsgával rendelkezik, a szakirányú szaktanfolyamon részt vett, sikeres konzuli szakvizsgát tett és legalább két évi közigazgatási gyakorlattal rendelkezik. Ebből a jogszabályban meghatározott egy vagy három évet a Konzuli Főosztályon kell dolgoznia. A jogszabályi feltételeken túl a Külügyminisztérium a kinevezés előtt vizsgálja a személyi alkalmasságot is.

TISZTELETBELI KONZUL

A miniszter tiszteletbeli konzuli tisztviselőnek a fogadó vagy harmadik állam azon állampolgárát vagy a fogadó államban élő azt a magyar állampolgárt nevezhet ki, aki a magyar jog és a fogadó állam joga szerint is büntetlen előéletű, külön rendeletben meghatározott feltételek szerint alkalmas az e tisztséggel járó feladatok teljesítésére és írásban vállalja azok ellátását. A tiszteletbeli konzuli tisztviselőt a miniszter jogszabályban meghatározott korlátozásokkal és terjedelemben bízhatja meg konzuli feladatok ellátásával.

A tiszteletbeli konzulok nagy előnye a helyi viszonyok, és a helyi nyelv mélyebb ismerete és a kiváló kapcsolatrendszer.

TANÁCSADÁS

A Külügyminisztérium rendkívül nagy hangsúlyt fektet a megelőzésre, az előzetes tanácsadásra. A minisztérium munkatársai és a konzuli tisztviselők biztosan, a tiszteletbeli konzulok többnyire beszélnek magyarul, tehát akár telefonon is kérhetünk tanácsadást, útbaigazítást.

tást, segítségnyújtást. Mindenesetre nagyon fontos az utazásra való gondos felkészülés és persze nem árt egy világnyelv ismerete és az itthon előzetesen megkötött biztosítási szerződés megléte.

ÚTLEVÉL NÉLKÜL

A külföldre utazásról szóló törvény alapján a hazatéréshez az elveszett, ellopott, megrongálódott, megsemmisült vagy lejárat folytán érvényét veszített úti okmány helyett a konzuli tisztviselő újat, vagy ideiglenes magánútlevelet állít ki. Az Európai Unió polgára számára a külön jogszabályban meghatározott esetekben és feltételek szerint vészhelyzeti úti okmányt állíthat ki. Továbbá útmutatást és tanácsot ad a rászorultnak ahhoz, hogy hazatérését saját erejéből megoldhassa, és közreműködik abban, hogy a rászorult saját vagy más forrásból anyagi segítséghez jusson.

KÖLCSÖN NYÚJTÁSA

Amennyiben a magyar állampolgár önhibáján kívül olyan helyzetbe kerül, hogy nem rendelkezik a hazatéréséhez szükséges pénzzel, és az semmilyen más módon (saját, vagy más forrásból) nem biztosítható, a konzul a helyzet összes körülményeinek a vizsgálatával kivételesen visszatérítendő kölcsönt nyújthat a bajba jutott számára. A kapott pénzes összeg kizárólag a hazautazáshoz elkerülhetetlen költséget fedezheti és hazaérkezve a megadott határidőn belül vissza kell fizetni. Ha ez nem történik meg, akkor a kapott kölcsön adóként behajthatóvá válik. De van kivétel is! Indokolt esetben külön kérelemre a miniszter felmentést adhat az összeg vagy annak egy része visszafizetése alól. Az esetek túlnyomó többségében a költségek saját, vagy más forrásból fedezhetők. Egyébként a pénzsűkében lévő magyar állampolgár saját maga is megoldást kereshet anyagi helyzetének javítására, a gyakorlatban rendkívül rövid időn belül lehet külföldre utalni pénzt.

FOGVATARTÁS

Ez az egyik legkellemetlenebb helyzet külföldön. Jól tudjuk, egyes országokban akár teljesen ártatlanul is kerülhetünk ilyen helyzetbe. Ilyen esetben mindenképpen érdemes konzuli segítséget, tanácsot kérni, akár jogszerű az őrizetbe vétel, akár nem. A legfontosabb tudnivaló, hogy a konzul nem vállalhatja el a fogvatartott jogi képviselését, de közreműködhet ügyvéd felkutatásában, meghatalmazásában, továbbá nem járhat el olyan személy ügyében, aki közreműködését nem kéri, illetve elutasítja.

A jogi képviselet ellátásának tilalma nem zárja ki, hogy a konzuli tisztviselő az eljáró jogi képviselő munkáját elősegítse és támogassa.

A konzul tájékoztatást ad a fogva tartottnak a fogadó állam jogrendje szerint őt megillető jogokról, valamint a jogi képviselet biztosításának lehetőségéről. Amennyiben a fogadó állam nem biztosítja a fogva tartott részére az ingyenes jogi képviseletet, vagy azt a fogva tartott nem kívánja igénybe venni, tanácsot ad ügyvéd felkutatásához, meghatalmazásához. Ha a fogva tartott által fizetendő ügyvédi munkadíj vagy a tolmács díjának összegével nem rendelkezik, a konzul tanácsot ad a díj más forrásból történő biztosítása érdekében. Ugyanez a helyzet, ha a fogvatartott magyar állampolgár óvadék ellenében történő szabadlábra helyezésére lehetőség adódik, de a fogvatartott nem rendelkezik a kért összeggel. Fontos kiemelni, hogy a konzul ezeket az összegeket nem fizetheti ki, vagy előlegezheti meg a fogva tartott, illetve hozzátartozói helyett. A konzul kérésre közreműködik, hogy a fogvatartottat hozzátartozói meglátogathassák és egyéb segítséget is nyújthat. Ezen kívül tájékozik a fogva tartás körülményeiről, kérelemre és lehetőség szerint személyes látogatás keretében. Különösen akkor kerül sor a személyes látogatásra, ha ezt az érintett magyar állampolgár emberi, személyi jogainak megsértése, vagy a fogva tartás körülményeire tett panasz miatt indokolt. Természetesen ilyen esetekben is érvényes az a szabály, hogy a konzuli segítséget csak az kapja, aki ezt kéri.

BÍRÓSÁG ELŐTT

Külföldön bíróság elé kerülni általában keserves élmény, mert sokkal jobban kiszolgáltatottabbak vagyunk, mint hazai bíróság előtt. A konzul segít megfelelő ügyvédet találni, de csak akkor, ha az állampolgár vállalni tudja ennek költségeit. Ha az állampolgár elháríthatatlan okból nem tud megjelenni a külföldi bíróság előtt, és távollétét szabályszerűen nem tudja bejelenteni, akkor a konzul ideiglenes intézkedésekre (pl. a tárgyalás elhalasztására) kérheti az eljáró hatóságot, bíróságot. A bírósági eljárás során a konzul minden olyan segítséget megad a magyar állampolgárnak, amelyeket a vonatkozó jogszabályok megengednek. Példaként említhető a hozzátartozók rendszeres tájékoztatása, vagy a kapcsolattartás a megbízott ügyvéddel.

HALÁLESET

Sajnos ez is előfordul. Amennyiben a konzuli szolgálat magyar állampolgár külföldön történt

elhalálzásáról értesül, megkeresi a fogadó ország illetékes hatóságát a halotti anyakönyvi kivonat beszerzése érdekében, haladéktalanul értesíti az elhunyt legközelebbi ismert hozzátartozóját, és felvilágosítást nyújt számára az eltemetetéshez vagy a holttest hazaszállításához szükséges intézkedésekről. Amennyiben a külföldön elhunyt magyar állampolgár holttestét az eltemetésre kötelezett Magyarországra kívánja szállíttatni, a konzul a jogszabályban meghatározott feltételek megléte esetén a temetőkről és a temetkezésről szóló törvény rendelkezéseivel összhangban halottszállítási engedélyt állít ki.

KATASZTRÓFA, HÁBORÚ

Földünkön nem ritkák a természeti katasztrófák és sajnálatos módon az állampolgárok életét, vagyonát fenyegető fegyveres konfliktus sem. Miután a külügyminisztérium figyelme folyamatosan kiterjed az ilyen eseményekre, azonnal értékeli a helyzetet, vizsgálja, hogy a térségben vannak-e magyar állampolgárok és milyen mértékben veszélyeztetettek.

A magyar állampolgárok életét, testi épségét külföldön közvetlenül fenyegető természeti katasztrófa, háborús cselekmények vagy fegyveres összecsapások esetén a konzuli szolgálat megteszi az adott körülmények között elvárható intézkedéseket az érintett magyar állampolgárok megfelelő tájékoztatása és a velük való folyamatos kapcsolattartás érdekében.

AMIBEN NEM

TUD INTÉZKEDNI A KONZUL:

- ▶ Nem tudja megváltoztatni a fogadó ország jogrendjét és társadalmi szokásait.
- ▶ Nem tudja „elintézni” a fogvatartott szabadon bocsátását.
- ▶ Nem tudja „lealkudni” a külföldi hatóságok által kiszabott bírságösszegeket.
- ▶ Nem tudja kifizetni az ügyvédi költséget
- ▶ Nem avatkozik bele az utas és az utazási iroda, vagy a biztosítótársaság közötti vitába.
- ▶ Az orvosi költséget sem tudja kifizetni.
- ▶ A megsérült, megbénult gépkocsi javíttatása sem rá tartozik.
- ▶ Nem tud munkavállalási engedélyt beszerezni és nem avatkozhat bele munkaügyi vitába a külföldi munkáltató ellenében.
- ▶ Családügyi vitákba sem.

VÉGEZETÜL

Korántsem soroltunk fel mindent a konzuli segítségéből, de azt sem, amiben nincs jogosultsága intézkedni. Mindenesetre jó érzés tudni, hogy külföldön is vigyáznak ránk, de a bajtól elsősorban nekünk kell megóvni magunkat.

Tóth I. Gábor